

Kommunikationsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om trafiksäkerhetsavgift

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om trafiksäkerhetsavgift (RP 125/2015 rd): Ärendet har remitterats till kommunikationsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Milla Mustamäki, social- och hälsovårdsministeriet
- direktör Hannu Ijäs, social- och hälsovårdsministeriet
- övermatematiker Pertti Pulkkinen, social- och hälsovårdsministeriet
- överingenjör Marcus Merin, kommunikationsministeriet
- lagstiftningssekreterare Anna-Stiina Tarkka, justitieministeriet
- direktör Veli-Pekka Nurmi, Olycksutredningscentralen
- vägtrafikdirektör Marko Sillanpää, Trafiksäkerhetsverket
- direktör Janne Jumppanen, Trafikförsäkringscentralen
- trafiksäkerhetsdirektör Kalle Parkkari, Trafikförsäkringscentralen
- samordningschef Leena Sipinen, Förebyggande rusmedelsarbete EHYT rf
- chefsjurist Pia Santavirta, Finansbranschens Centralförbund rf
- verkställande direktör Anna-Liisa Tarvainen, Trafikskyddet
- ordförande Jarmo Jokilampi, Finlands Bilskoleförbund rf
- rådgivande jurist Hanna-Liisa Hammaren, Finlands Transport och Logistik SKAL rf
- professor i trafikmedicin Timo Tervo.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- justitieministeriet
- finansministeriet
- kommunikationsministeriet
- Ålands landskapsregering.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att det stiftas en lag om trafiksäkerhetsavgift.

Betänkande KoUB 5/2016 rd

I lagen ska det föreskrivas om en trafiksäkerhetsavgift som försäkringsbolagen ska betala. Trafiksäkerhetsverket ska ta ut en trafiksäkerhetsavgift till staten av försäkringsbolag som bedriver trafikförsäkringsverksamhet. Avgiftens belopp är en (1) procent av de premieinkomster som försäkringsbolaget har fått in av trafikförsäkringen. Trafikförsäkringsavgiften ska intäktsföras i statsbudgeten och ett behövligt anslag för främjande av vägtrafiksäkerheten ska anvisas i samband med budgeten. Trafiksäkerhetsverket ska fatta beslut om beviljande av anslag till dem som utför trafiksäkerhetsarbete.

De gällande bestämmelserna om trafiksäkerhetsavgiften ska förnyas och preciseras så att de krav som i grundlagen ställs på skatter uppfylls.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för år 2017.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2017.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Trafiksäkerhetsavgift. I propositionen föreskrivs om uttag av en trafiksäkerhetsavgift hos de försäkringsbolag som beviljar trafikförsäkringar. Flera av de utfrågade sakkunniga har emellertid föreslagit att lagen inte bara ska föreskriva om uttag av avgift utan också om hur de medel som samlas in genom avgiften ska användas. Ett alternativ som tagits upp är att det ska vara ett villkor för att få statsunderstöd att den trafiksäkerhetsfrämjande verksamheten är lagenlig, riksomfattande och gäller alla grupper av vägtrafikanter.

Enligt utredning till utskottet regleras användningen av trafiksäkerhetsavgiften allmänt av statsunderstödslagen (688/2001) som föreskriver om grunderna för beviljande av statsunderstöd och om ansökningsförfaranden. Användning av de medel som har fåtts in genom trafiksäkerhetsavgiften ska enligt propositionen regleras genom en statsrådsförordning som utfärdas med stöd av 8 § i statsunderstödslagen. Enligt utredning har kommunikationsministeriet berett en förordning om att främja arbetet för vägtrafiksäkerhet genom statsunderstöd. Vidare kommer regler om användning av understödet att ingå i ett utgiftsmoment i statsbudgeten. Dessa generella utgångspunkter är enligt utskottets bedömning adekvata.

Utskottet noterar att det inte heller för närvarande på lagnivå finns någon avgränsning av vilka som får understöd. Men tills vidare finns det bara tre aktörer som har sökt och fått stöd: Trafikskyddet, Trafikförsäkringscentralen och Ålands landskapsstyrelse. I praktiken finansieras deras arbete för trafiksäkerheten nästan helt genom trafiksäkerhetsavgiften.

Utskottet finner det ytterst angeläget att medlen från trafiksäkerhetsavgiften används fullt ut för att genomföra arbetet för trafiksäkerheten och att det nuvarande, etablerade, högt uppskattade och välfungerande trafiksäkerhetsarbetet garanteras kontinuitet och att finansieringen tryggas också i fortsättningen. Men det är ändamålsenligt, menar utskottet, att användningen av avgiften inte begränsas på lagnivå så att exempelvis ett nytt enskilt projekt eller en ny enskild aktör som uppenbart främjar trafiksäkerheten automatiskt skulle gå miste om möjligheten att söka understöd.

Betänkande KoUB 5/2016 rd

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

1. Riksdagen förutsätter att det nya systemet för trafiksäkerhetsavgifter och utdelningen av understöd till en eventuellt större grupp sökande inte äventyrar verksamheten och kontinuiteten för det nuvarande, etablerade, högt uppskattade och välfungerande trafiksäkerhetsarbetet.

Trafiksäkerhetsverkets roll. Trafiksäkerhetsverkets uppgifter ökar på grund av det nya åliggandet att samla in avgifter. Men verket uppges ändå enligt en aktuell bedömning kunna sköta de nya uppgifterna med nuvarande personalresurser.

Vid utfrågningen av sakkunniga har det föreslagits att åtminstone en del av insamlingen av avgifter och förvaltningen av understöden bör anförtrös någon annan än Trafiksäkerhetsverket. Trafiksäkerhetsverkets roll har uppfattats som något problematisk särskilt med avseende på opartiskheten i det arbete som utförs av kommissionerna för undersökning av trafikolyckor på väg och i terräng. Det gäller i synnerhet om verket enligt en senare förordning skulle administrera också beviljandet av understöd. Kommissionernas arbete gäller ofta också arbete som utförs av myndigheter med ansvar för trafiksäkerheten, och därför har det inte nödvändigtvis setts som positivt om utdelningen av understöd ens kan väcka misstankar om att beviljandet på något vis kan påverka utredningen av olyckor.

Enligt utredning till utskottet står det dock klart att en statlig myndighet inte kan vara jävig att ta ut trafiksäkerhetsavgift på det sätt som avses i propositionen. Som det redan har konstaterats föreskrivs det om handläggningen av ansökningar och beviljande av understöd genom en separat statsrådsförordning som utfärdas senare enligt statsunderstödslagen. Det är motiverat, anser utskottet, att den aktuella lagen endast föreskriver om insamlingen av avgifter och hur de ska användas, och att bestämmelser om förfaranden och kriterier vid beviljandet av understöd utfärdas separat. Men utskottet vill ändå betona att det är nödvändigt med avseende på verksamhetens tillförlitlighet att undersökningen av trafikolyckor utförs opartiskt.

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

2. Riksdagen förutsätter att handläggningen av ansökningarna och beviljandet av understöd i avslutning till trafiksäkerhetsavgiften ordnas så att eventuella jävsfrågor beaktas vederbörligen och att verksamheten i allt väsentligt är sådan att det inte heller i fortsättningen uppstår några som helst misstankar i fråga om opartiskheten i trafiksäkerhetsarbetet.

Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar och föreslår att riksdagen godkänner två uttalanden.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kommunikationsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 125/2015 rd utan ändringar.

Betänkande KoUB 5/2016 rd

Riksdagen godkänner två uttalanden. (Utskottets förslag till uttalanden)

Utskottets förslag till uttalanden

1. *Riksdagen förutsätter att det nya systemet för trafiksäkerhetsavgifter och utdelningen av understöd till en eventuellt större grupp sökande inte äventyrar verksamheten och kontinuiteten för det nuvarande, etablerade, högt uppskattade och välfungerande trafiksäkerhetsarbetet.*
2. *Riksdagen förutsätter att handläggningen av ansökningarna och beviljandet av understöd i anslutning till trafiksäkerhetsavgiften ordnas med hänsyn till att eventuella jävsfrågor beaktas vederbörligen och att verksamheten i allt väsentligt är sådn att det inte heller i fortsättningen uppstår några som helst misstankar i fråga om opartiskheten i trafiksäkerhetsarbetet.*

Helsingfors 31.3.2016

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Ari Jalonen saf
vice ordförande Mikko Alatalo cent
medlem Marisanna Jarva cent
medlem Jyrki Kasvi gröna
medlem Jukka Kopra saml
medlem Mats Löfström sv
medlem Eeva-Maria Maijala cent
medlem Outi Mäkelä saml
medlem Jani Mäkelä saf
medlem Markku Pakkanen cent
medlem Jari Ronkainen saf
medlem Satu Taavitsainen sd
medlem Katja Taimela sd
medlem Ari Torniainen cent.

Sekreterare var

utskottsråd Juha Perttula.